

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike — Inerati do 80 peti vrt & Din 2, do 100 vrt & Din 2.50, do 300 vrt & Din 3, večji inerati peti vrt & Din 4. Popust po dogovoru, inerati davek posebej — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strommayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strommayerjeva ulica 1, telefon št. 66; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Tudi francoski monarhisti dvigajo glave:

Manifest francoskega „prestolonaslednika“

Zborovanje francoskih monarhistov v Švici — Sin vojvode Guiskkega, pretendenta na francoski prestol, ki so ga švicarske oblasti izgnale, je objavil manifest, v katerem napoveduje obnovo monarhije in korenite reforme

Pariz, 23. novembra. br. V zvezi z desničarsko zaroto so se sedaj pojavili tudi francoski monarhisti, prepričani, da je nastopil ugoden trenutek, ko se ustvarja enotna desničarska fronta proti levičarskemu republikanskemu režimu. Ne upajo pa si še javno nastopiti v Franciji, marveč so se zatekli na nevtralna tla sosedne Švice, odkoder je grof Pariški, francoski „prestolonaslednik“ objavil proglas svojega očeta, vojvode Guiskkega vsemu francoskemu narodu. Švicarske oblasti pa nimajo nikakega razumevanja za take stvari in so francoskega „prestolonaslednika“ enostavno izgnale.

Grof Pariški se je zadnje tedne mudil najprej v Rimu, nato pa v Berlinu,

odkoder je pred dnevi prišel v Švico. Nastanil se je pri svojem prijatelju baronu Chaulinu na gradiču Bartoloni pri Zenevi. Tja je povabil svoje zveste iz Francije, da bi na skupnem posvetu proklamirali vsemu svetu svojo odločno voljo, da se francoska republika zopet spremeni v monarhijo in da zasede francoski prestol ali dosedanji pretendent vojvoda Guiski, ali pa prestolonaslednik, ki nosi naslov grof Pariški. Predno pa so mogli izdati napovedani manifest, je prišla švicarska policija in je vse francoske monarhiste ekspe-dirala preko meje.

Kljub temu pa je uspelo grofu Pariškemu objaviti svoj manifest v nekaterih švicarskih listih. Manifest nagla-

ša, da je edini zakoniti vladar Francije, vojvoda Guiski odločen, zopet zasedati prestol svojih očetov, ker bo šele potem mogla Francija pravilno vršiti svojo misijo v svetu. Manifest nato obširno razlaga pomen monarhije na raznih poljih gospodarskega in političnega udejstvovanja in temeljne razlike med monarhijo, republiko, levičarsko diktaturo, parlamentarizmom in avtoritativnim režimom. Vojvoda Guiski kot nosilec francoske monarhistične ideje je odločen izvesti v Franciji korenite reforme v cilju, da pride do skladnosti med delom in kapitalom ter da pridejo vsi stanovi do pravega izraza v javnem življenju. Zelo ostro obsoja manifest vse one, ki so uničili

francosko monarhijo in uvedli republikansko strahovladu, da bi na ta način obvladali ljudstvo. Končno se bodoči francoski kralj odločno zavaruje pred istovetenjem njegove akcije z delom Action Francaise, ki je izrazito politična stranka in v svojem delu popolnoma neodvisna od vpliva francoskega monarha. Res je, da vodi ta stranka požrtvovalno borbo za obnovo monarhije, toda edino merodajen je v tem pogledu predstavnik dinastije Bourboncev.

V francoski javnosti akcija monarhistov ni zbudila posebne pozornosti in ji tudi ne pripisujejo nikakega pomena, ker je omejena na zelo ozek krog nekdanjih aristokratov

Neuspeh bruseljske konference Zasedanje konference bo za nedoločen čas odgodeno — Kitajci niso zadovoljni

Bruselj, 23. novembra. Včeraj ob 17. je imela tihomorska konferenca tajno plenarno sejo. Britanska, francoska in severnoameriška delegacija so predložile konferenci osnutek izjave, ki popisuje dosedanje pot konference. Izjava navaja stališče konference in predlaga njeno odgoditev. Konferenca naj bi se po tem načrtu ponovno sestala, če bi se pokazala potreba za to, in sicer na zahtevo dveh ali več držav.

Nato se je začela debata o tem načrtu. Vodja kitajske delegacije Wellington Koo je izjavil, da načrt deklaracije, predložen konferenci, kaže na prvi pogled, da vsebuje ta izjava samo ponovno potrditev splošnih načel. Kitajska delegacija sicer ceni delo vseh delegacij, vendar pa obžaluje tako majhen uspeh ne samo iz lastnih interesov, ampak iz interesov svetovnega mira. Zato si kitajska delegacija pridržuje pravico,

da doda poročilo svoje dostave, potem, ko bo od svoje vlade prejela končna navodila. Seja je bila zaključena ob 19.50 zvečer in se bo sestala zopet v sredo ob 15. uri. Verjetno bo dotlej kitajska delegacija že dobila navodila od svoje vlade v Londonu zanikajo, da bi Eden sel v sredo v Bruselj.

Rim, 23. nov. Diplomatski urednik agencije Stefani omenja neuspeh bruseljske konference in poudarja, da bi samo italijanski predlog lahko rešil položaj, ker predlaga neposredna pogajanja med obema sprtnima strankama. Sankcije proti Japonski niso priljubljene, ker so enkrat sankcije že zadele tiste, ki so jih organizirali. Tudi uvoz orožja na Kitajsko ni možen, ker Japonci že lahko obstreljujejo progo, ki vodi iz Indokine na Kitajsko in sicer s kitajskega ozemlja.

Francovi pogoji za umik prostovoljcev Komisije morajo biti pod njegovo kontrolo

London, 23. nov. V Londonu se je snovi govorniki o notni nacionalistične vlade v Burzusu. ki je bila izročena angleškemu veleposlaniku Hendyju in ki se tiče umika prostovoljcev iz Španije. Nacionalistična nota je zelo dolga, v začetku sprejema angleški predlog, vendar pa dodaje vse polno pridržkov. Vlada v Burzusu odgovarja v glavnem takole:

1. Sporazumno morajo biti določene dolžnosti komisije, ki bo šla v Španijo nadzirati odhod prostovoljcev; ta komisija lahko do-

loži samo število prostovoljcev, nima pa pravice vplivati na odhod prostovoljcev in tudi ne sme določevati pogojev za odhod. Torej je glavno, da se določi delokrog te komisije;

2. Vlada v Burzusu zahteva pravico kontrole nad osebami, ki bodo v tej komisiji, prav tako pa tudi nad osebami, ki bodo nadzirale v območju valencijske vlade. Zato zahteva nacionalistična vlada, da naj ji po prej dostavi imena članov komisij. Ton note je vljuden, toda odločen.

Halifax poroča o svojih razgovorih V Londonu so zelo rezervirani

London, 23. nov. Lord Halifax je včeraj popoldne poročal Edenu o svojih razgovorih v Berlinu. Govori se, da se je lord Halifax pogovarjal v Nemčiji največ o srednji Evropi, o nemških manjšinah izven Nemčije in o kolonijah. Lord Halifax je povedal Edenu in Chamberlainu, da želi nemška vlada, da bi se Anglija bolj jasno izrazila o vseh teh vprašanjih.

Toda v diplomatskih krogih vlada velika rezerviranost v vseh teh vprašanjih. Lord Halifax bo v sredo poročal na seji vlade in se dotle tudi ne bo podrobneje izražal o svojih vtisih iz Nemčije. Poudarjajo še zmeraj, da je bil obisk zaseben in da je vse samo nabiranje informacij, da bi bila angleška vlada zadostno o vsem obveščena.

Ni izključeno, da bo Eden danes ali jutri v parlamentu podal o tem krajšo izjavo,

vendar je dvomljivo, da bi se spuščal v podrobnosti. Vlada bo odločila na seji, ali so Halifaxovi podatki taki, da bi se lahko med Nemčijo in Anglijo začela pogajanja.

Dopisnik »Manchester Guardian« iz Berlina poroča svojemur listu, da imajo v nemških krogih vtis, da se je razgovor med lordom Halifaxom in Hitlerjem bolj nanašal na evropske probleme, kakor na nemške zahteve zaštranih kolonij. Kaže, da nista os Berlin-Rim, in takolemenovani pakt proti kominterni prav nič naperjena proti koristim Velike Britanije, in da trikotniku Berlin-Rim-Tokio tudi ni namen preprečiti sklenitev nemško-britanskega dogovora, ne skleniti sedanjega razmerja med Parizom, Londonom in Washingtonom.

rejene vse francoske kolonije in koncesije na Daljnem vzhodu.

Ameriški židje propagirajo bojkot Nemčije

New York, 23. nov. AA. Včeraj se je začel tako imenovani teden proti narodnemu socializmu, ki so ga priredile newyorške židovske organizacije kakor »American Jews Congress«, »Jewish Labor Committee« itd. Na sestanku židovske mladine so sprejeli resolucijo, ki poziva židovsko mladino vsega sveta, naj podpre akcijo za bojkot Nemčije.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Seja Narodne skupščine Proračun — poročila — interpelacije

BEograd, 23. novembra. p. Po večmesečnem odmoru se je danes zopet sestala narodna skupščina. Seje so se udeležili skoraj vsi narodni poslanci. Seja je ob 11. otvoril predsednik Čirić. Po odobritvi zapisnika zadnje seje se je predsednik spomnil pred par dnevi umrlega narodnega poslanca JNS dr. Juriša in se v lepih besedah spomnil njegovega zaslužnega dela na nacionalnem polju. Narodna skupščina je potrdila njegov spomin s tristranim »Slavom«. Nato je bilo prečitano pismo ministra vojske in pomorice generala Marića, s katerim se zahvaljuje narodni skupščini za manifestacije, ki jih je priredila vojski ob priliki letošnjih manevrov na Kolpi. Predsednik je nato ob-

vestil narodno skupščino, da je finančni minister predložil proračun za leto 1938/39. Proračun bo takoj dostavljen finančnemu odboru, ki bo v kratkem prišel z delom, tako da bo proračun v obeh zbornicah narodnega predstavništva pravčasno sprejet. Sledila so poročila raznih skupščinskih odborov, ki so končali svoje delo. Gre za razne konvencije in trgovinske pogodbe, o katerih bo razpravljala skupščina na eni prihodnjih sej. Za današnjo sejo je bilo vložnih tudi izredno veliko število interpelacij, ki

Seja ob uri, ko to poročamo, še traje.

Preosnova vlade in volitve v Bolgariji Po povratku kralja Borisa iz inozemstva napovedujejo važne spremembe

SOFIJA, 23. novembra. tr. V političnih krogih se razširjene vesti, da bo takoj po povratku kralja Borisa iz inozemstva izvedena preosnova bolgarske vlade. V vlado bo stopilo več novih ljudi, ki so se udeleževali še pod prejšnjimi parlamentarnimi režimi, ki pa niso bili izrecni strankarski politiki. Ministrski predsednik

bo ostal Kjusjevanov. Prav tako bo general Lukov obdržal vojno ministrstvo. Preosnovana vlada bo nato izvedla volitve, ki bodo razpisane najbrže za konec januarja. Voditelji političnih strank že vodijo pogajanja za sodelovanje v volilni borbi. ad Halifax

Nemiri v Siriji

BEyruth, 23. nov. AA. Čeprav vlada mir, se boje, da ne pride do novih nemirov, ki bi jih povzročili člani »sinjih strajc« in drugih polvojaških društev, ki si jih oblasti razgnale. Po ulicah patulirajo stalno vojaške patrulje. Oblasti so pomnožile policijo, da preprečijo vsako demonstracijo razpuščenih društev. Okraj, kjer ima vla-

da svoje urade, je zastražen in odrezan od drugih okrajev s policijskim kordonom. Kini in restorani v tem okraju so zaprti. Stanovaleci hiš v okolici se ne smejo pokazati pri oknu, drugače sme policija proti njim rabiti orožje.

Pri večeršnjih spopadih je padlo več Senegalcev, ranjenih pa je okoli 60. Dolej so aretirali 80 oseb.

Starejšinske organizacije katoliških akademikov — prepovedane?

V zagrebški »Novi riječi« čitamo: »Na nedavni škofovski konferenci v Zagrebu je imel glavno besedo sarajevski nadškof dr. Šarić. V spominu je še, kako je njegov list »Katoliški tjednik«. Op. ured.) napadal tajne organizacije, sedaj pa pri tem na katoliška starejšinstva. Čitajo je nadškof dr. Šarić, kakor to odkrito javlja tudi klerikalna »Nedelja«, izposloval na tej konferenci, da so bila prepovedana senioratska ali starejšinska katoliška društva. Obstojati sme samo Katoliška akcija in to pod vodstvom škofov.« — Odgovornost za to vest prepuščamo »Novi riječi« in »Nedelji«.

Tožba proti sarajevskemu nadškofu

Sarajevski nadškof dr. Ivan Šarić je svoječasno postal sv. kongregaciji v Vatikanu poročilo, v katerem se je žaljivo izražal o načelniku ministrstva pravde, oddelek za vero, franjevcu dr. Avguštinu Čičiću, o gvarniku franjevskega samostana v Zenici in o narodnem poslancu proti Milanu Božiću. Vsi trije so nato proti dr. Šariću vložili tožbo, vendar pa sta prva dva morala svojo tožbo umakniti na ukaz iz Rima. Božićeva tožba proti nadškofu pa je tekla naprej. Bilo je že več obravnav, ki so pa bile vse preložene. Tudi predzadnja razprava je bila odložena v svrhu, da sodišče potom ministru pravde in ministrstvu zunanjih del dobavi izvirno nadškofovo poročilo vati-kanski kongregaciji. Ministrstvo zunanjih del je nabavilo tega akta odklonilo. Končna obravnava na Božićevo tožbo bi se ime-

la vršiti preteklo soboto. Na to razpravo pa nista prišla ne poslanec Milan Božić, ne njegov pravni zastopnik, ker sta smatrala, da jima je z odklonitvijo dobave izvirnega nadškofovega poročila odvzeta možnost uveljavljanja svoje zahteve po zadoščenju. Sodišče je Božićevo odločitev smatralo kot odstop od tožbe in je dr. Šarića oprostil. Ta proces se v Sarajevu živahno komentira.

Vilderjevo glasilo o volitvah na univerzi

Glasilo Večestava Vilderja »Nova riječi« piše o izidu volitev v akademsko reprezentanco na našem vseučilišču in ugotavlja, da je za slovensko listo, ki je dobila 408 glasov in ki jo imenuje po »Straži v viharu« — strazarsko, glasovalo 164 bogoslovcev, frančiškanov in nun, za nacionalno 295 in levičarsko 221 akademikov. Nato izjavi, da so strazarji »pri volitvah deloma odstopili od programa 1551« in so težile borbe osredotočiti na politično agitacijo pod geslom: Borba proti JNS in proti marksizmu... in pravi: »Lista jugoslovenske koncentracije (JNS, Hodžerovi, Ljotičević) je imela to leto izredno velik priliv novih študentov, kar je pripisovati programu, ki se izvaja v srednjih šolah, kjer so nacionalisti vodili izredno živo agitacijo. Relativno veliko število glasovalcev te liste, dasi je zanjo maksimalen, je treba pripisovati njenemu opozicijskemu stališču in raznim dogodkom, ki so se odigrali tekom tega leta. (demonstracije proti Petru Živkoviću, spopada s pristaši JRZ, Dolinarjeva sfera, požig sokolskega paviljona v Ljubljani itd.). Vrh tega je bila dosežena akcijska enotnost med skupinami »Jadrane« (JNS) in »Edinstvo« (Zbor?)»

Politični obzornik

Graditelji božje Hrvatske...

Znano je, da voditelji hrvatskih klerikalcev, na čelu jim direktor klerikalne »Hrvatske straz« dr. Janko Šimrak, niso prijatelji katoliške mladinske organizacije križarjev, ki jih posebno negeje in štiti sarajevski nadškof dr. Ivan Šarić. Zato križarji na ozemlju zagrebške nadškofije posebno ne uspevajo. Tu je na Šimrakovo pobudo osnovan nadškof-koadjutor dr. Štepinac posebne katoliške mladinske organizacije Skome. Krome in Grome, katerih namen je zaježiti napredovanje križarske organizacije v zagrebški nadškofiji. Razumljivo je, da je nastalo med križarji, ki jih vodi dr. Ivo Protulipac, in med Šimrak-Štepinčevimi organizacijami dokaj napeto razmerje, ki se je v zadnjem času tako poostrilo, da je zadnja škofavska konferenca v Zagrebu smatrala za potrebno, da razpravlja o teh odnosih in da skuša spor spraviti s sveta. Ako se ji je to posrečilo, bo pokazala bodočnost. Resolucija, ki jo je ta konferenca sprejela, je taka, da dela vtis, da so jo cerkveni dostojanstveniki izdali samo zato, da bi ostal volk sit in koza cela, kakor pravi pregovor. Najodločnejši zagovornik križarjev na tej konferenci je bil seveda sarajevski nadškof dr. Šarić. Na konferenci sicer ni prodir s svojim stališčem, zato pa sedaj daje peti v svojem glasilu »Katoličkim tjednikom« v slavo in čast križarjeve himne ditirambe. Takole se glasi eden izmed slavospevov križarjem v »Katoličkim tjednikom«:

»Ugledal sem od daleč spoved križarjev in križaric. Zazdelo se mi je, da poslušam neke tajinstvene glasove. Izjavili so bili po čvrstih in močnih korakih križarskih čet in po akordih križarskih godb. Bili so to tolažilni glasovi iz nebesnih sfer, a govorili so o križarski zmagi. O oni drugi, glasovi sovražnikov križarskega (mislil na dr. Šimraka in njegove pristaje!) Op. ured.) pridružen so kleti in škripali z zobmi. Zdelo se mi je, da vidim duhove velikih hrvatskih iz bivšega hrvatskega sabora, ki so svetlo pojmovali svojo nalogo v hrvatskem narodu in umrli plakajoč v strahu za svoj dragi narod. In kakor da govori ti glasovi veselo in močno: »To so oni, na katere že dolgo čakamo. Z njimi nastanejo boljši časi Hrvatom. To so graditelji nove, mlade božje Hrvatske!« — Srečni Hrvati, kaj vse jim obljublja: dosedaj so jim obljubljali svobodo in neodvisno, sedaj pa jim obe-tajo celo božjo Hrvatsko!

Nikola Tesla o kralju Petru II., Masaryku in Benešu

Naš slavni rojak, učenjak svetovnega glasu Nikola Tesla živi in deluje, kakor je znano, v New Yorku. Nedavno tega sta ga posetila urednik ameriškega lista »Jugoslovenske Vlaho Vlahović iz Detroita in Tomo Blažina, poveljnik ameriško-jugoslovenske legije v svetovni vojni iz Chicaga, ki se je hrabro boril na sošunski fronti. O tem posetu pri Tesli poroča sedaj urednik Vlahović v svojem listu: Ko je Blažina omenil, da je na potu z ameriškim legionarji v Francijo, ga je Nikola Tesla vprašal: »Ali nameravate pri tej priliki poslati tudi Beograd, Zagreb in Ljubljano?« »Da«, — je odgovoril Blažina. »Je že vse urejeno, da bom sprejel pri Nj. Vel. kralju Petru II., čim dospem v Beograd. Ako dovolite, bi rad mlademu jugoslovenskemu kralju izročil tudi Vaše pozdrave.« — »Dragi volje, g. Blažine!« je radostno pritril Nikola Tesla. »Krasen mladenič je ta naš mladi kralj. Vse kaže, da je zelo inteligent in da je podedoval vse velike vrline svojega očeta in deda. Pred njim je velika bodočnost. Ako bo hodil po stopnjah svojega velikega očeta in deda, bo njegova vladavina srečna in srečen bo tudi jugoslovanski narod, nad katerim bo vladal. Pa kadar boste sprejeli v avdienci in ko boste govorili z dragim mladim človekom, povejte mu, da mladega kralja iz Amerike pozdravlja mladi Tesla in da mu želi vse dobro in vso srečo v bodočem življenju!« — »Kako je vplivala na Vas smrt velikega Masaryka?« — sva vprašala Teslo. — »Strašno! Ne samo češkoslovaški narod. Njegova smrt je porazno vplivala na ves svet, in mi Slovani bomo še dolgo, dolgo bridko občutili njegovo izgubo.«

V zvezi s smrtjo prezidenta Masaryka sva učenjaka vprašala, ali misli, da pride radi Masarykove smrti do kakšnih sprememb na Češkoslovaškem. Tesla je odgovoril: »To se ne bo zgodilo. Mož, ki je na Masarykovem mestu zavezal najvišji položaj v bratski republiki, je bil izbran za to visoko dostojanstvo po priporočilu velikega Masaryka, po čigar naukih se bo on ravnal v splošni blagor in srečo bratskega češkoslovaškega naroda.«

Dasi živi Nikola Tesla že več kakor pol stoletja daleč proč od domovine, je vendarle očuvl toplo ljubezen do rodne grude, do svojega kralja in vsega slovanstva.

Borzna poročila.

Curli, 23. novembra. Beograd 10.—, Pariz 14.69, London 21.61875, New York 431.875, Bruselj 73.49, Milan 22.725, Amsterdam 239.675, Berlin 174.60, Dunaj 79.40 — 61.80, Praga 15.21, Varšava 81.80, Budapešta 3.36.

